

V Bruselu dne 2.12.2020
COM(2020) 710 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**Digitalizace soudnictví v Evropské unii
Soubor příležitostí**

{SWD(2020) 540 final}

1. Úvod

Přístup ke spravedlnosti a usnadňování spolupráce mezi členskými státy je jedním z hlavních cílů prostoru svobody, bezpečnosti a práva v EU, který je zakotven ve Smlouvě o fungování Evropské unie¹. Listina základních práv ve svém článku 47 zaručuje právo na účinnou právní ochranu a na spravedlivý proces². Efektivní systémy soudnictví jsou rovněž nezbytné pro fungování vnitřního trhu a představují nezbytnou podmínku hospodářského růstu. Je třeba zachovat přístup ke spravedlnosti a držet krok se změnami, včetně digitální transformace, která ovlivňuje všechny aspekty našeho života.

V uplynulém desetiletí Komise a členské státy uznaly potřebu efektivních systémů soudnictví a přijaly řadu iniciativ, které přinesly pozitivní výsledky, pokud jde o digitalizaci soudnictví. Je však třeba učinit ještě mnohem více. Kromě bezprostředních zdravotních a ekonomických dopadů vyvolala krize COVID-19 širší škálu výzev i pro systémy soudnictví v Unii i za jejími bezprostředními hranicemi.

Na jedné straně pandemie COVID-19 poukázala na to, že je nutné, aby EU urychlila vnitrostátní reformy za účelem digitalizace řešení případů ze strany orgánů v oblasti soudnictví, výměny informací a dokumentů mezi stranami a právníky a trvalého snadného přístupu ke spravedlnosti pro všechny³. Dala tak další impuls snahám členských států o co nejlepší využívání nástrojů informačních a komunikačních technologií (IKT) v jejich systémech soudnictví. Na druhé straně značný dopad na fungování vnitrostátních systémů soudnictví nepříznivě ovlivnil také přeshraniční justiční spolupráci v EU, což v mnoha případech vedlo k průtahům a zapříčinilo překážky pro přístup jednotlivců i podniků ke spravedlnosti⁴.

Krize COVID-19 tak zdůraznila potřebu posílit odolnost systému soudnictví v celé EU. Zdůraznila rovněž význam další spolupráce s jejími mezinárodními partnery a podpory osvědčených postupů i v této oblasti politiky. To představuje důležitý prvek společnosti založené na evropských hodnotách a odolnější ekonomiky.

Ve svých politických směrech⁵ se předsedkyně Evropské komise zavázala zajistit, aby si Evropa „klad[la] vyšší cíle“ tím, že v bezpečných a etických mezích využije příležitosti digitální éry. Nedávná *zpráva o strategickém výhledu 2020*⁶ uznává zásadní význam digitální transformace veřejné správy a systémů soudnictví v celé EU. Přejít na digitalizaci by měl fungovat pro všechny, soustředit se především na lidi a otevírat nové příležitosti pro různé zúčastněné subjekty. Měl by se proto zabývat širokou škálou problémů.

¹ Článek 67 SFEU.

² Listina základních práv Evropské unie (Úř. věst. C 326, 26.10.2012, s. 391).

³ Viz Zpráva o právním státu 2020 – Stav právního státu v Evropské unii (COM(2020) 580 final).

⁴ Za účelem získání přehledu o problémech, jimž během krize COVID-19 čelí vnitrostátní systémy soudnictví, shromáždila Komise informace o dopadech krize a opatřeních přijatých jednotlivými státy v reakci na ni; https://e-justice.europa.eu/content_impact_of_the_covid19_virus_on_the_justice_field-37147-cs.do

Jako příklad lze uvést souvislost s evropským zatýkacím rozkazem. Ačkoli žádný členský stát obecně nepozastavil výkon předání, v některých případech, zejména kvůli omezení cestování a zrušení letů, nebylo možné předat vyžádanou osobu do vydávajícího státu. Proveditelnost každého předání byla posuzována případ od případu. Předání pozemní cestou (např. mezi sousedními státy) obecně pokračovala, pokud nebyly uzavřeny hranice.

⁵ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_cs.pdf

⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report_cs

Evropská rada⁷ i Evropský parlament⁸ uznaly klíčovou roli digitalizace při napomáhání oživení a modernizaci ekonomiky EU po krizi COVID-19.

Ve strategii bezpečnostní unie z července 2020 se Komise zavázala přijmout opatření, která zajistí, aby se odborníci v oblasti vymáhání práva a spravedlnosti mohli lépe přizpůsobovat novým technologiím, zejména prostřednictvím přístupu k novým nástrojům, získávání nových dovedností a vyvíjení alternativních vyšetřovacích technik⁹.

Rada ve svých závěrech „*Přístup ke spravedlnosti – využití příležitostí, jež nabízí digitalizace*“¹⁰ ze dne 13. října 2020 stanovila konkrétní návrhy na vzájemné posilování politik týkajících se účinného přístupu ke spravedlnosti a digitalizaci.

V této souvislosti je zásadní, aby EU plně rozběhla digitalizaci soudnictví. Přestože již bylo učiněno mnoho, zbývá vykonat ještě hodně práce na vnitrostátní i evropské úrovni s cílem dále posílit odolnost systémů soudnictví a posílit jejich schopnost pracovat online. Zkušenost Komise s eGovernmentem je taková, že digitální transformace je jedním z aspektů strukturálních reforem systémů soudnictví, které by měly mít na systémy pozitivní dopad. V rámci těchto reforem musí být procesy a podoba systémů, které je podporují, vždy rozvíjeny s ohledem na občany a podniky.

Aby bylo možné plně využít výhod digitálních technologií v soudních řízeních, je cíl tohoto sdělení dvojitý: na vnitrostátní úrovni si klade za cíl dále podporovat členské státy, aby posunuly své vnitrostátní systémy soudnictví směrem k digitální éře posílením spolupráce a zvýšením míry využívání digitálních technologií u různých vnitrostátních soudních orgánů, a to plně ve prospěch občanů a podniků; a na evropské úrovni má za cíl dále zlepšovat přeshraniční soudní spolupráci mezi příslušnými orgány. To by se mělo týkat zejména další digitalizace služeb veřejného soudnictví, podpory využívání zabezpečených a vysoce kvalitních komunikačních technologií na dálku (videokonferencí), usnadnění propojení vnitrostátních databází a registrů a podpory používání zabezpečených kanálů elektronického přenosu mezi příslušnými orgány.

Sdělení stanoví nový přístup k digitalizaci soudnictví založený na „sadě nástrojů“ – komplexním souboru právních, finančních a IT nástrojů, které mají být používány různými subjekty v našich systémech soudnictví podle jejich potřeby.

Návrh a provádění digitalizace soudnictví musí zajistit plné dodržování základních práv zakotvených v Listině základních práv Evropské unie¹¹. Tento přístup by tak *de facto* zajistil, aby každý v naší Unii mohl plně využívat nové nebo doplňkové digitální nástroje v oblasti spravedlnosti. Je tedy nezbytné zajistit účinný přístup ke spravedlnosti také pro osoby se zdravotním postižením a děti, založený na stejném základě jako v případě ostatních¹².

⁷ *Plán cesty k oživení – směrem k odolnější, udržitelnější a spravedlivější Evropě*, schválený dne 23. dubna 2020.

⁸ Usnesení ze dne 17. dubna 2020 o koordinovaném postupu EU v boji proti pandemii COVID-19 a jejím důsledkům.

⁹ COM(2020) 605 final.

¹⁰ Úř. věst. C 342I, 14.10.2020, s. 1.

¹¹ Například práva na ochranu osobních údajů, spravedlivý proces a spravedlivou nápravu, včetně práv těch, kteří nemají přístup k digitálním nástrojům nebo nezbytné dovednosti k jejich používání, a při zohlednění situace starších a znevýhodněných osob.

¹² Jak je uvedeno v článku 13 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, jejíž smluvní stranou je EU a všechny členské státy.

Zohlednění bezpečnostních aspektů při navrhování a zavádění digitálních řešení v oblasti spravedlnosti je nezbytné pro podporu jejich zavádění a pro budování důvěry občanů. Kromě toho pomůže digitalizace díky lepšímu přístupu ke spravedlnosti rovněž posílit právní stát v EU.

2. PROBLÉMY SYSTÉMŮ SOUDNICTVÍ V DIGITÁLNÍ ÉŘE

Napříč členskými státy existují nevyhnutelné problémy a rozdíly. Od roku 2013 Komise každoročně zveřejňuje srovnávací přehled EU o soudnictví¹³, který představuje přehled mj. s ohledem na digitalizaci soudních systémů v členských státech, například pokud jde o online přístup k rozsudkům nebo online podávání žádostí a následný postup. Dvě studie z nedávné doby analyzují používání inovativních technologií¹⁴ a konkrétní problém digitálního trestního soudnictví¹⁵.

Komise provedla podrobnou analýzu a v pracovním dokumentu útvarů Komise¹⁶ přiloženém k tomuto sdělení předkládá mapování digitalizace soudnictví ve všech členských státech. To odhaluje odlišnou úroveň pokroku mezi členskými státy.

Například:

- jednotlivci mají přístup k elektronickému spisu ke svým probíhajícím případům ve všech typech občanskoprávních řízení v deseti členských státech,
- v rámci trestního práva mají oběti přístup k elektronickému spisu v sedmi členských státech a obžalování v devíti,
- důkazy související se všemi typy trestních řízení lze soudu předložit výlučně v elektronické formě ve třinácti členských státech,
- v občanském a obchodním právu jsou elektronické důkazy přípustné ve všech typech řízení v deseti členských státech.

Výsledky napříč členskými státy celkově dokládají velmi různorodou situaci. Srovnávací přehled EU o soudnictví a mapování ukazuje, že z další digitalizace by mohlo mít prospěch mnoho oblastí soudnictví.

Až na určité výjimky¹⁷ probíhá digitalizace v oblasti týkající se rejstříků a databází pomalým tempem. Jednotlivci, podniky i právníci mají potíže s přístupem k informacím, na které mají nárok. V mnoha případech není tento přístup k dispozici online, což má *de facto* za následek značnou neefektivitu.

¹³ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_en

¹⁴ *Studie o používání inovativních technologií v oblasti soudnictví*;
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4fb8e194-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>

¹⁵ *Přeshraniční digitální trestní soudnictví*;
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e38795b5-f633-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>

¹⁶ SWD(2020) 540

¹⁷ Například digitalizace obchodních rejstříků členských států, které jsou propojeny prostřednictvím systému propojení obchodních rejstříků – viz oddíl 3.4 tohoto sdělení.

Dalším problémem v soudnictví EU je přetrvávající používání papírových spisů, které nadále dominuje vnitrostátním a přeshraničním soudním řízením. Právní postupy EU vyžadují výměnu informací mezi příslušnými vnitrostátními orgány, která často zahrnuje použití standardizovaných formulářů nebo velkého množství údajů. Stávající právní předpisy EU však pro takové předávání informací nestanoví médium ani podrobné režimy. Většina sdělení ve výsledku zůstává v papírové podobě, což způsobuje neefektivnost přeshraničních výměn informací (zejména co se týče rychlosti, spolehlivosti, sledovatelnosti a nákladů), která jednotlivcům a podnikům komplikuje přístup k informacím a zpomaluje jejich výměny mezi orgány členských států.

Nedostatečné pokročilé plánování a koordinace vedly k vytvoření řady vnitrostátních nástrojů IT, což má za následek problémy s dosažením rychlé přeshraniční interoperability. To vedlo ke zvýšenému využívání papírových spisů na vnitrostátní úrovni. Za účelem řešení tohoto problému a při současné ochraně již provedených investic členské státy prozkoumaly různé přístupy k digitalizaci přeshraniční justiční spolupráce. Tyto snahy probíhaly většinou jako dobrovolné iniciativy mezi členskými státy, sdruženími právníků a Komisí. I když uvedená spolupráce přinesla řadu účinných nástrojů (zejména e-CODEX)¹⁸, členské státy tato řešení doposud soustavně nevyužívají.

Za účelem účinné podpory příslušných orgánů členských států v boji proti přeshraniční trestné činnosti zjistily agentury a orgány EU pro spravedlnost a vnitřní věci (SVV) potřebu zlepšit jejich schopnosti digitální spolupráce¹⁹. Musely řešit řadu problémů, jako je absence nejmodernější digitální infrastruktury, důvěryhodného komunikačního kanálu a nezbytných aplikací pro výměnu důkazů mezi vnitrostátními orgány a mezi výše uvedenými orgány a agenturami EU. Je proto nezbytné, aby se agentury a orgány, jako jsou Agentura EU pro spolupráci v trestních věcech (Eurojust), Úřad evropského veřejného žalobce (EPPO), Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) a Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol), dohodly na společném přístupu, který zajistí hladkou a bezpečnou spolupráci s členskými státy při současném dodržování platného právního rámce, zejména pokud jde o ochranu osobních údajů.

Závěrem lze říci, že je nezbytné, aby EU a její členské státy překonaly tyto překážky, a aby se tak přístup ke spravedlnosti stal nedílnou součástí evropského digitálního desetiletí. To se týká všech subjektů systému soudnictví.

¹⁸ Komunikace e-justice prostřednictvím online výměny dat.

¹⁹ Údaje v rámci studie digitálního trestního soudnictví (viz poznámka pod čarou 29) poskytly mimo jiné následující agentury a orgány SVV: Eurojust, Europol a Úřad evropského veřejného žalobce.

3. SADA NÁSTROJŮ PRO DIGITALIZACI SOUDNICTVÍ

Toto sdělení navrhuje sadu nástrojů pro digitalizaci soudnictví s cílem řešit výše uvedené problémy a posunout odvětví soudnictví kupředu v rámci digitální oblasti. Komise navrhuje přístup, který zohledňuje odlišné vnitrostátní podmínky a pravomoci členských států a plně respektuje zásady subsidiarity a proporcionality. Pro dosažení plnohodnotného prostoru svobody, bezpečnosti a práva je zároveň důležité, aby všechny členské státy usilovaly o zmenšení stávajících rozdílů v digitalizaci a roztržitosti vnitrostátních systémů soudnictví a o využití příležitostí dostupných v rámci příslušných mechanismů financování z EU.

Nástroje tvořící navrhovanou sadu jsou obecně zařazeny do následujících kategorií:

1. **finanční podpora členským státům** a využití potenciálu pro vytvoření dlouhodobého účinku;
2. **legislativní podněty**, které mají za cíl stanovit požadavky na digitalizaci za účelem podpory lepšího přístupu ke spravedlnosti a lepší přeshraniční spolupráce, včetně oblasti umělé inteligence;
3. **nástroje IT**, které lze vybudovat v krátkodobém až střednědobém horizontu a používat je ve všech členských státech. Je důležité, aby existující a nové nástroje IT byly ve výchozím nastavení interoperabilní, umožňovaly přístup osobám se zdravotním postižením, byly zaměřené na uživatele, rychlé, bezpečné, spolehlivé, odolné a založené na datech²⁰ a aby zajišťovaly soukromí, ochranu údajů a transparentnost;
4. **podpora vnitrostátních koordinačních a monitorovacích nástrojů**, které by umožňovaly pravidelné monitorování, koordinaci, hodnocení a výměnu zkušeností a osvědčených postupů.

Sada nástrojů obsahuje závazná i nezávazná opatření. Povinná digitalizace s cílem umožnit účinnou a rychlou přeshraniční komunikaci se jeví jako nezbytná například v oblasti postupů v rámci přeshraniční justiční spolupráce. Mezi další nástroje, které nemusí být závazné, patří příležitosti pro sdílení informací a výměnu osvědčených postupů.

Jakýkoli postup týkající se digitalizace soudnictví musí být prováděn v plném souladu se základními právy, jako je právo na ochranu osobních údajů, na spravedlivý proces a účinnou právní ochranu, a se zásadami proporcionality a subsidiarity.

Proces digitalizace musí dále plně zohledňovat potřeby znevýhodněných skupin. Digitální technologie jsou uživatelsky stále přívětivější a přístupnější široké veřejnosti bez ohledu na věk a úroveň vzdělání a přístupnější pro osoby se zdravotním postižením. Institucionální, organizační a technická opatření musí současně zajistit plný přístup ke spravedlnosti pro znevýhodněné skupiny a lidi v situaci, kdy jsou zranitelní, jako jsou děti nebo starší lidé, kterým mohou chybět potřebné prostředky nebo digitální dovednosti. Možnost využívat digitální nástroje by měly mít rovněž oběti trestných činů, a to v souladu se specifickými potřebami každé z nich.

Musí být zaručeno právo na spravedlivý proces a účinnou právní ochranu. Zejména v trestním řízení v digitálním prostředí je třeba dbát na to, aby nedocházelo k žádným zásahům

²⁰ Využívání stále dostupnějších údajů v souladu s evropskou strategií pro data nastíněnou ve sdělení Komise, *Evropská strategie pro data* (COM(2020) 66 final).

do práv na obhajobu, včetně práva na obhájce a práva na přístup k podstatným důkazům. V občanskoprávním řízení musí být také zajištěna rovnost zbraní.

3.1 Finanční podpora pro členské státy

Vývoj odpovídajících informačních systémů pro použití v oblasti soudnictví vyžaduje čas, avšak ještě důležitější jsou zdroje. Komplexní strategie pro řešení digitalizace soudnictví v EU proto musí řešit **přístup k financování**.

Digitalizace systémů soudnictví, udržování stávajících digitálních řešení a zavádění nových vyžaduje značné investice do infrastruktury, designu, zavádění, údržby a odborné přípravy²¹. K dosažení dostatečného tempa změn je zapotřebí dvojího přístupu:

- finanční podpora pro členské státy, aby mohly zahájit skutečnou digitální transformaci svých systémů soudnictví; a
- podpora provádění celounijních iniciativ.

Všechny dostupné prostředky by měly být použity na podporu přechodu na digitální soudnictví, včetně nových nástrojů politiky soudržnosti, nových programů „Spravedlnost“ a „Digitální Evropa“, jakož i facility na podporu oživení a odolnosti.

Facilita na podporu oživení a odolnosti si ve skutečnosti klade za cíl podporovat vnitrostátní investice a reformy, které jsou nezbytné pro udržitelné oživení²². Proto při stanovování pokynů, které mají členským státům pomoci vypracovat a předložit plány na podporu oživení a odolnosti pro provádění uvedené facility, Komise zdůraznila, že digitální transformace odvětví soudnictví je jednou z oblastí, v níž jsou členské státy důrazně vyzývány, aby se zaměřily na reformy a investice²³. Vnitrostátní iniciativy v tomto ohledu lze započítat do cíle 20% digitálních výdajů v rámci nástroje pro obnovu a odolnost, aby bylo možné dosáhnout „Evropy připravené na digitální věk“.

Návrhy Komise ohledně politiky soudržnosti na období 2021–2027 uznávají rozsáhlou potřebu digitalizace a posilují provázanost se speciálními doporučeními pro jednotlivé země vydanými v rámci evropského semestru, která pro některé členské státy určila digitalizaci soudnictví jako prioritu od roku 2016²⁴. Členské státy by proto měly v novém programovém období co nejlépe využít příležitosti, zejména v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj²⁵ a Evropského sociálního fondu plus.

²¹ Odbornou přípravou justičních pracovníků v oblasti digitálních nástrojů a technologií se zabývá sdělení Komise, *Zajištění spravedlnosti v EU – Strategie evropského justičního vzdělávání na období 2021–2024* (COM(2020) 713).

²² Komise provede kontrolu, aby zajistila, že tytéž investice nebudou financovány dvakrát. Facilita na podporu oživení a odolnosti si klade za cíl financovat další investice, a nikoli vytlačovat investice, kterých by bylo možné dosáhnout jinými mechanismy.

²³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/3_en_document_travail_service_part1_v3_en_0.pdf

²⁴ Chorvatsko od roku 2016, Kypr od roku 2017, Belgie od roku 2018 a Řecko v roce 2020.

²⁵ Zejména v rámci politického cíle „Inteligentnější Evropa“ díky podpoře inovativní a inteligentní ekonomické transformace a specifického cíle „Využití přínosů digitalizace pro občany, podniky a vlády“. Investice by měly být v souladu s vnitrostátními nebo regionálními strategiemi inteligentní specializace a měly by přispívat k inteligentní ekonomické transformaci.

Nástroj technické podpory²⁶ poskytne všem členským státům podporu při provádění strukturálních reforem, včetně reforem v oblasti soudnictví. Komise má již značné zkušenosti s prováděním projektů souvisejících s digitalizací systémů soudnictví v několika členských státech v rámci stávajícího programu na podporu strukturálních reforem.

Zkušenost Komise s eGovernmentem je taková, že digitální transformace je jedním z aspektů strukturálních reforem systémů soudnictví, které by měly mít pozitivní dopad na samotné systémy (správa, řízení lidských zdrojů, řízení případů atd.). Předpokladem digitalizace systémů je přepracování těchto procesů a návrh systémů, které je podporují, vždy s ohledem na občany a podniky. Strukturální reforma v oblasti digitální transformace, aniž by se uvažovalo o přepracování procesů na vysoké úrovni, by měla jen omezený dopad.

Pokud jde o iniciativy digitalizace na úrovni EU, měla by být k dispozici podpora v rámci nového **programu Spravedlnost** a **programu Digitální Evropa**. Oba nástroje podporují digitalizaci soudnictví, například podporou zavedení interoperabilních²⁷ řešení pro účinnější přeshraniční spolupráci a propojení rejstříků a databází. Program Digitální Evropa rovněž poskytne příležitosti pro řízení víceodvětvových inovativních technologických iniciativ, zejména iniciativ založených na technologiích umělé inteligence a distribuované účetní knihy (blockchain).

Navrhovaná opatření	Kým?	Do kdy?
Podpora poskytování nových služeb pro občany a společnosti prostřednictvím digitalizace systémů soudnictví a příslušných veřejných služeb v rámci nových nástrojů politiky soudržnosti	Komise / členské státy	Probíhá do roku 2027
Upřednostnění začlenění opatření v oblasti digitalizace soudnictví do národních plánů na podporu oživení a odolnosti	Členské státy	Probíhá do roku 2026
Podávání žádostí v rámci soustavy nástrojů technické podpory pro digitalizaci systémů soudnictví	Členské státy	Probíhá do roku 2027
Nabídka finanční podpory v rámci programů „Spravedlnost“ a „Digitální Evropa“ (2021-2027) pro iniciativy umožňující digitalizaci soudnictví na úrovni EU	Komise / členské státy	Probíhá do roku 2027
Provádění konkrétních projektů pro digitalizaci vnitrostátních systémů soudnictví a příslušných veřejných služeb, např. vytváření elektronických registrů a databází, systémů správy případů a zabezpečených komunikačních kanálů, a vybavení justičních orgánů nástroji pro videokonference a zajištění dostupnosti v rámci digitalizace	Členské státy	Probíhá do roku 2027

²⁶ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje nástroj pro technickou podporu (COM(2020) 409 final).

²⁷ Komise oznámila svůj záměr vyhodnotit evropský rámec interoperability (EIF) s cílem posoudit podporu, kterou poskytuje vládním institucím při zřizování interoperabilních digitálních veřejných služeb (tj. služeb, které jsou plně dostupné online a mohou je využívat podniky a občané v kterékoli zemi EU). V rámci této iniciativy bude rovněž navržena nová strategie interoperability pro vládní instituce EU. <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12579-Interoperable-digital-public-services-European-Interoperability-Framework-evaluation-strategy>

3.2 Stanovení digitálního kanálu jako výchozí možnosti při přeshraniční justiční spolupráci EU

Digitalizace postupů přeshraniční justiční spolupráce byla dosud založena převážně na dobrovolných iniciativách mezi členskými státy²⁸. Tento přístup však zřejmě dosáhl svých limitů. Například²⁹ v oblasti občanského a obchodního práva používá elektronické komunikační nástroje pro všechny příslušné právní nástroje EU při komunikaci s jinými příslušnými orgány sedm členských států, šest je používá v omezeném kontextu a sedm je v současné době nepoužívá vůbec. Tato roztržičnost vede k trvalé neefektivnosti – pokračující používání „papírového“ komunikačního kanálu má mimo jiné za následek zbytečné finanční náklady a negativní dopady na životní prostředí. Samotné použití elektronických komunikačních nástrojů navíc neřeší potřeby plně digitalizovaných postupů, které vyžadují odpovídající právní režimy.

Komise již navrhla nový přístup k digitalizaci ve vztahu k některým právním předpisům EU. Dne 31. května 2018 navrhla změny nařízení o doručování písemností³⁰ a nařízení o dokazování³¹. Tato nařízení mimo jiné stanoví právní rámec pro komunikaci mezi vnitrostátními orgány v rámci přeshraniční spolupráce. Posouzení dopadů³² provedená Komisí jasně ukázala, že současná spolupráce probíhající v papírové formě se vyznačuje řadou nedostatků a má nepříznivý dopad na náklady a efektivitu soudních řízení. Aby byla zajištěna vhodnost postupů ve světě, který se čím dál tím více stává digitálním, stanovují navrhované změny jako výchozí kanál pro komunikaci a výměnu dokumentů elektronicky přenos³³. V červnu 2019 přijala EU směrnici o restrukturalizaci a druhé šanci³⁴, která umožňuje zachránit životaschopné podniky v nesnázích a dát druhou šanci poctivým jednotlivcům v úpadku. Jedním z jejích cílů je postupná digitalizace insolvenčních řízení, která pomůže snížit jejich náklady a zkrátit jejich délku.

Komise ve svém pracovním programu pro rok 2021³⁵ oznámila, že na základě této zkušenosti učiní další krok a navrhne právní předpisy upravující další digitalizaci postupů soudní spolupráce v občanských, obchodních a trestních věcech. Takový návrh by mohl:

- požadovat, aby členské státy pro přeshraniční komunikaci a výměnu údajů mezi příslušnými vnitrostátními orgány standardně využívaly **digitální kanály**,

²⁸ V současné době se pilotního projektu elektronické výměny evropských platebních rozkazů účastní jen několik členských států.

²⁹ Viz připojený pracovní dokument útvarů Komise.

³⁰ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech („doručování písemností“) (COM/2018/379 final).

³¹ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (COM(2018) 378 final).

³² SWD(2018) 285 final.

³³ Nařízení byla přijata na konci listopadu 2020.

³⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční) (Úř. věst. L 172, 26.6.2019, s. 18).

³⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/2021-commission-work-programme-key-documents_en

- rovněž požadovat, aby členské státy přijímaly **elektronickou komunikaci** v rámci přeshraničních postupů s účastí občanů a podniků, aniž by vylučovaly použití papíru,
- zaručit, že budou doporučována a používána řešení a zásady stanovené v nařízení eIDAS³⁶, zejména:
 - zásada, že **elektronickému dokumentu nesmějí být upírány právní účinky a nesmí být odmítán jako důkaz v soudním a správním řízení** pouze z toho důvodu, že má elektronickou podobu,
 - **elektronická identifikace³⁷ a podpisy/pečetě** by se měly stát přijatelnými pro digitální přenos soudních písemností a měla by být dohodnuta odpovídající míra jejich spolehlivosti.
- poskytnout základ pro **zpracování osobních údajů** ve smyslu obecného nařízení o ochraně údajů³⁸ a platných pravidel Unie o ochraně údajů a stanovit povinnosti různých správců a zpracovatelů,
- zajistit, aby veškeré elektronické přístupové body určené pro použití širokou veřejností **vyhovovaly potřebám osob se zdravotním postižením³⁹**,
- stanovit obecnou **architekturu základního systému IT** pro digitální komunikaci za účelem zajištění interoperability a schopnosti vzájemné komunikace vnitrostátních systémů IT.

Proces digitalizace justiční spolupráce v EU by s sebou nepochybně nesl nezanedbatelné náklady. V tomto ohledu by členské státy měly mít možnost využívat finanční podporu z EU. Obecná řešení IT vyvinutá na úrovni EU pro použití ve všech členských státech by mohla představovat významný krok ke snížení nákladů.

Navrhovaná opatření	Kým?	Do kdy?
Legislativní návrh týkající se digitalizace přeshraniční justiční spolupráce (viz pracovní program Komise pro rok 2021)	Komise	4. čtvrtletí 2021

3.3 Umělá inteligence (UI)

Studie Komise⁴⁰ ukázala, že úroveň přijímání nových technologií, jako je umělá inteligence (UI), se mezi členskými státy i v jejich rámci liší, ale v obecné rovině je jejich přijímání

³⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES (Úř. věst. L 257, 28.8.2014, s. 73).

³⁷ Digitální identita je klíčovým nástrojem jednotného trhu a klíčovou hnací silou digitální transformace veřejné správy. Komise na základě politického mandátu, který obdržela od Evropské rady, navrhne revizi nařízení eIDAS, aby umožnila Evropanům těžit ze všeobecně přijímané evropské digitální identity, kterou lze využít ve všech veřejných i soukromých online řízeních, jež vyžadují používání elektronické identifikace a online autentizace. Tento vývoj je rovněž vhodný a důležitý pro oblast spravedlnosti a měl by být zohledňován.

³⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Text s významem pro EHP).

³⁹ V souladu s požadavky na přístupnost služeb elektronických komunikací stanovenými ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882 ze dne 17. dubna 2019 o požadavcích na přístupnost výrobků a služeb (Úř. věst. L 151, 7.6.2019, s. 70).

všude pomalé. Využívání aplikací umělé inteligence může přinést mnoho výhod, jako je například využívání informací novými a vysoce účinnými způsoby a zlepšení přístupu ke spravedlnosti, mimo jiné zkrácením doby trvání soudních řízení. Potenciál k neprůhlednosti nebo zkrácení obsažený v určitých aplikacích umělé inteligence může současně vést k rizikům a problémům souvisejícím s dodržováním a účinným vymáháním základních práv, včetně zejména práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces⁴¹.

Aby umožnila využít při řešení souvisejících rizik příležitostí, které technologie umělé inteligence nabízejí, zahájila Komise v návaznosti na bílou knihu o umělé inteligenci z února 2020 veřejnou konzultaci a obdržela názory různých zúčastněných subjektů na používání aplikací umělé inteligence v oblasti soudnictví jako na možný vysoce rizikový případ použití, zejména pokud jsou používány jako součást rozhodovacích procesů s významnými dopady na práva osob⁴². Cílem požadavků navrhovaných v bílé knize o zvýšení transparentnosti, lidském dohledu, přesnosti a robustnosti těchto systémů je usnadnit jejich prospěšné použití a současně zajistit dodržování základních práv (včetně zákazu diskriminace na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace), zásad právního státu a zásad náležitého postupu. Použití nástrojů umělé inteligence může podporovat rozhodovací pravomoc soudců nebo nezávislost soudnictví, avšak nesmí do nich zasahovat.

Nedávný průzkum Komise⁴³ ukázal, že justiční orgány stále častěji zavádějí aplikace založené na umělé inteligenci. V oblasti soudnictví má zvláštní význam anonymizace soudních rozhodnutí, převod a přepis řeči na text, strojový překlad, chatboti podporující přístup ke spravedlnosti a automatizace robotických procesů⁴⁴.

Stejně jako v jiných odvětvích může být použití aplikací umělé inteligence v odvětví spravedlnosti velmi přínosné. Lepší koordinace na úrovni EU by mohla zabránit duplicitě vnitrostátního úsilí a vytvořit významné synergie. Mohla by také zajistit interoperabilitu a v konečném důsledku transformovat dobré pilotní projekty v řešení pro celou EU. Mnoho aktuálně používaných řešení umělé inteligence je založeno na technologiích strojového učení, které vyžadují, aby se systémy „učily“ za pomoci příslušných dat. Proto by mělo být prozkoumáno a sledováno zvyšování dostupnosti veřejných souborů dat vytvořených soudní

⁴⁰ *Studie o používání inovativních technologií v oblasti soudnictví*; <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4fb8e194-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>

⁴¹ Tyto problémy jsou představeny v Evropské etické chartě Rady Evropy o používání umělé inteligence v systémech soudnictví. Charta rovněž obsahuje pokyny, jak řešit tyto problémy a využívat technologie umělé inteligence způsobem, který umožňuje respektovat práva všech zúčastněných stran. <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-european-ethical-charter-on-the-use-of-artificial-intelligence-ai-in-judicial-systems-and-their-environment>

⁴² Bílá kniha o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře, 19. února 2020, COM(2020) 65 final.

⁴³ Jak dále dokládá pracovní dokument útvarů připojený k tomuto sdělení a *studie o využívání inovativních technologií v oblasti spravedlnosti*; <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4fb8e194-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>

⁴⁴ Automatizace procesů, jako je organizace, plánování a správa zařízení, třídění, kategorizace a přidělování dokumentů a úkolů roboty.

mocí⁴⁵ pro opakované použití mj. s různými řešeními umělé inteligence, a to v plném souladu s pravidly ochrany osobních údajů stanovenými ve sdělení o evropské strategii pro data⁴⁶.

I když jsou výhody zavedení aplikací založených na umělé inteligenci v systému soudnictví zjevné, existují také značná rizika spojená s jejich používáním pro automatizované rozhodování a „prediktivní policejní práci“ / „prediktivní justici“. Komise má za to, že některé případy využití umělé inteligence v oblasti soudnictví představují zvláštní hrozbu pro základní práva. Toto stanovisko ve svých reakcích na otevřenou veřejnou konzultaci k bílé knize o umělé inteligenci (únor–červen 2020)⁴⁷ sdílely zúčastněné subjekty, jako jsou evropské a národní advokátní komory, právníci, akademici a organizace občanské společnosti. Komise v návaznosti na bílou knihu pracuje na obecném rámci pro řešení rizik technologií umělé inteligence, zejména pokud jde o vysoce rizikové aplikace umělé inteligence. U aplikací, které představují vysoké riziko, je třeba řešit potenciální zkreslení. Za tímto účelem Komise zvažuje požadavky týkající se možného testování aplikací a nutnost poskytnout příslušnou dokumentaci o jejich účelu a funkcích.

Pokud se používá strojové učení, jsou rizika zkreslených výsledků a potenciální diskriminace žen a konkrétních skupin, jako jsou osoby s menšinovým etnickým nebo rasovým původem, vysoká a musí být řešena. Zvláštní pozornost by proto měla být věnována kvalitě použitých tréninkových dat⁴⁸, včetně jejich reprezentativnosti a vhodnosti ve vztahu k účelu a souvislostem zamýšleného použití a způsobu, jakým jsou tyto systémy navrženy a vyvinuty, aby bylo zajištěno, že mohou být využity v plném souladu se základními právy. Neprůhlednost určitých aplikací umělé inteligence může představovat problém, pokud jde o nutnost odůvodňovat rozhodnutí, rovnost zbraní účastníků soudních řízení a další zásady. K zajištění ochrany základních práv, včetně rovného zacházení a ochrany osobních údajů, a k zajištění odpovědného, na člověka zaměřeného vývoje a používání nástrojů umělé inteligence, je-li jejich použití v zásadě vhodné, jsou zapotřebí vhodná ochranná opatření.

Konečné rozhodování však musí zůstat činností a rozhodnutím, která vykonává člověk. Zaručit skutečné dodržování základních lidských práv, vyvažovat protichůdné zájmy a zohledňovat neustálé změny ve společnosti při analýze případu může pouze soudce. Zároveň je důležité, aby rozsudky byly vydávány soudci, kteří plně rozumějí aplikacím umělé inteligence a všem v nich zohledněným informacím, které mohou při své práci použít, aby mohli odůvodnit svá rozhodnutí. Používání aplikací umělé inteligence nesmí bránit žádnému veřejnému subjektu v odůvodňování rozhodnutí. Proto je důležité, aby soudci a státní zástupci absolvovali odbornou přípravu v používání aplikací umělé inteligence⁴⁹.

Ačkoli budou tyto otázky předmětem další analýzy, některá cílená opatření lze navrhnout již nyní:

Navrhovaná opatření	Kým?	Do kdy?
Výměna osvědčených postupů a zkušeností	Komise / členské	1. čtvrtletí 2021

⁴⁵ V souvislosti s prováděním směrnice (EU) 2019/1024 o otevřených datech a opakovaném použití informací veřejného sektoru (Úř. věst. L 172, 26.6.2019, s. 56).

⁴⁶ COM(2020) 66 final.

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12270-White-Paper-on-Artificial-Intelligence-a-European-Approach/public-consultation>

⁴⁸ Kvalita tréninkových dat znamená, že data by měla být vhodná, přesná a reprezentativní ve vztahu k účelu a souvislostem zamýšleného použití.

⁴⁹ COM(2020) 713.

získaných v souvislosti s používáním inovativních technologií v soudnictví členskými státy a orgány EU, agenturami a orgány SVV a právníckými profesními organizacemi; za tímto účelem bude Komise čtvrtletně organizovat tematické odborné webové semináře	státy / agentury SVV	a dále
Zkoumání způsobů, jak zlepšit dostupnost vhodných strojově čitelných dat, která soudní moc vytváří, pro účely vytvoření důvěryhodných řešení strojového učení s využitím umělé inteligence, která jsou určena k použití zúčastněnými stranami, jako jsou soudní orgány a právníci, včetně soukromého sektoru	Komise / členské státy	od roku 2021

3.4 Lepší IT nástroje pro přístup k informacím prostřednictvím propojení registrů

Za účelem výkonu svých práv a pro plný přístup ke spravedlnosti potřebují mít jednotlivci přístup k informacím. Již dnes mohou využívat veřejné informační nástroje, jako je EUR-Lex⁵⁰, který umožňuje přístup k právním informacím, a evropský portál e-justice⁵¹, který umožňuje přístup k informacím o soudnictví, potřebují však lepší a efektivnější způsoby přístupu k osobním údajům a dokumentům. V souvislosti s tím je rovněž důležité zajistit dostupnost těchto nástrojů pro osoby se zdravotním postižením. Podniky potřebují digitální nástroje pro přístup k informacím, komunikaci s vnitrostátními orgány a efektivní přístup ke spravedlnosti. Digitální přístup ke spravedlnosti může usnadnit operace, snížit náklady a regulační zátěž a také zlepšit přístup všech podniků, zejména malých a středních, na jednotný trh. Právníci musí být schopni poskytnout svým klientům nejlepší možnou podporu, zejména prostřednictvím komunikace se soudy a bezpečného a efektivního předkládání dokumentů. Je důležité, aby vnitrostátní a evropské orgány měly k dispozici vhodné nástroje umožňující bezpečnou přeshraniční komunikaci a výměnu důkazů a dokumentů. Agentury EU pro spravedlnost a vnitřní věci potřebují účinné prostředky pro podporu vnitrostátních orgánů a účinnou vzájemnou spolupráci.

Kromě své práce na e-Governmentu⁵² přijala Komise a členské státy v posledním desetiletí řadu iniciativ, které přinesly pozitivní výsledky, pokud jde o digitalizaci soudnictví⁵³. Občané, veřejné orgány i společnosti již dnes využívají digitálních nástrojů, které zlepšují transparentnost, usnadňují přístup k důkazům v trestním řízení a omezují průtahy a zbytečné administrativní náklady. Hlavním zdrojem právních a praktických informací z oblasti spravedlnosti pro širokou veřejnost v EU je například portál e-justice. Ten poskytuje také

⁵⁰ <https://eur-lex.europa.eu/>

⁵¹ <https://e-justice.europa.eu/>

⁵² Ačkoli se eGovernment zabývá procesem digitální transformace veřejné správy jako celku, je třeba klást důraz na jednotlivá odvětví. E-justice se zaměřuje na digitalizaci systémů soudnictví, interakce mezi soudními a jinými příslušnými orgány a interakce veřejných služeb relevantních pro soudní řízení. Více informací o práci Komise na eGovernmentu naleznete zde: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/egovernment_cs
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/egovernment-action-plan>

⁵³ V návaznosti na zavádění několika následných strategií a akčních plánů v oblasti e-justice (v současnosti se jedná o strategii pro e-justici na období 2019–2023 (Rada, dokument 2019/C 96/04) a akční plán pro evropskou e-justici na období 2019–2023 (dokument 2019/C 96/05)).

přístup k propojeným rejstříkům, mimo jiné prostřednictvím systému propojení obchodních rejstříků (BRIS)⁵⁴, který spojuje obchodní rejstříky členských států a zemí EHP, poskytuje veřejnosti přístup k informacím o více než 20 milionech společností s ručením omezeným v celé Evropě a umožňuje obchodním rejstříkům výměnu informací o přeshraničních případech.

Členské státy podle judikatury týkající se úložišť informací o společnostech již provozují řadu registrů a databází obsahujících informace veřejného nebo zvláštního zájmu. Ty pomáhají jednotlivcům i podnikům a jsou často klíčové pro práci právníků. Mnoho takových registrů se již přesunulo do online prostoru a v některých případech byla nebo jsou vytvářena propojení na úrovni EU.

Členské státy si od dubna 2012⁵⁵ pomocí referenčního softwaru pro provádění poskytnutého Komisi⁵⁶ vyměňují informace z rejstříků trestů. Tento přístup byl v dubnu 2019 posílen přijetím nařízení⁵⁷, kterým se zřizuje centralizovaný systém pro identifikaci členských států, jež mají informace o odsouzeních státních příslušníků zemí mimo EU a osob bez státní příslušnosti (ECRIS-TCN)⁵⁸. Podobně byla usnadněna výměna informací mezi orgány a přístup k vícejazyčným informacím prostřednictvím systému propojení obchodních registrů (BRIS), který umožňuje přístup k více než 20 milionům společností s ručením omezeným v EU, a systému propojení insolvenčních registrů (IRI)⁵⁹. Směrnice (EU) 2019/1151⁶⁰ a 2019/2121⁶¹ zavádějí nové požadavky na digitalizaci obchodních rejstříků a výměnu informací mezi obchodními rejstříky a poskytování informací veřejnosti prostřednictvím BRIS⁶². Propojení katastrů nemovitostí (LRI) je pilotním projektem v malém počtu členských

⁵⁴ Zřízení směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2012/17/EU ze dne 13. června 2012, kterou se mění směrnice Rady 89/666/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES a 2009/101/ES, pokud jde o propojení ústředních, obchodních a podnikových rejstříků (Úř. věst. L 156, 16.6.2012, s. 1), nyní upravený směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností (Úř. věst. L 169, 30.6.2017, s. 46).

⁵⁵ Na základě rámcového rozhodnutí Rady 2009/315/SVV (Úř. věst. L 93, 7.4.2009, s. 23) a rozhodnutí Rady 2009/316/SVV (Úř. věst. L 93, 7.4.2009, s. 33).

⁵⁶ Druhá zpráva o zavádění systému ECRIS bude přijata brzy.

⁵⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/816 ze dne 17. dubna 2019, kterým se zřizuje centralizovaný systém pro identifikaci členských států, jež mají informace o odsouzeních státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti (ECRIS-TCN), na doplnění Evropského informačního systému rejstříků trestů, a kterým se mění nařízení (EU) 2018/1726 (Úř. věst. L 135, 22.5.2019, s. 1).

⁵⁸ Systém ECRIS-TCN nyní vyvíjí agentura eu-LISA.

⁵⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení (Úř. věst. L 141, 5.6.2015, s. 19).

⁶⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1151 ze dne 20. června 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností (Úř. věst. L 186, 11.7.2019, s. 80).

⁶¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení (Úř. věst. L 321, 12.12.2019, s. 1).

⁶² Směrnice (EU) 2019/1151 umožňuje a vylepšuje používání digitálních nástrojů a procesů na jednotném trhu. Tato směrnice umožňuje založit společnost, zapsat pobočku do rejstříku a ukládat listiny společnosti požadované obchodními rejstříky plně online. Směrnice upravuje nové funkce systému propojení obchodních rejstříků (BRIS), včetně nové výměny informací mezi obchodními rejstříky EU i) o osobách vyloučených z výkonu funkce člena statutárního orgánu, ii) o přeshraničních pobočkách a změnách informací o společnostech a iii) o nových souborech údajů o společnostech dostupných bezplatně prostřednictvím vyhledávacího rozhraní na portálu e-justice. Směrnice (EU) 2019/2121 dále vylepšuje BRIS zavedením nové výměny informací mezi obchodními rejstříky EU a nových veřejných informací o přeshraničních přemístěních sídla, fúzích a rozděleních.

států, ale aby se využil jeho plný potenciál, mělo by se rozšířit na celou EU. Směrnice (EU) 2015/849⁶³ požaduje, aby členské státy propojily své vnitrostátní registry skutečných majitelů. Propojovací systém registrů skutečných majitelů (BORIS) bude ve vztahu ke všem souvisejícím informacím sloužit jako centrální vyhledávací služba. Tím se zvýší transparentnost skutečných majitelů s ohledem na lepší prevenci využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu.

Přístup k judikatuře vnitrostátních soudů ve strojově čitelné formě je mimo jiné rovněž předpokladem pro větší transparentnost, jednotné uplatňování práva Unie a budování interoperabilních informačních systémů. Pro usnadnění přesné citace rozsudků soudů byl vyvinut evropský identifikátor judikatury (ECLI)⁶⁴, jednotný identifikátor, který používá tentýž rozpoznatelný formát pro všechny soudy členských států a EU. Komise zváží způsoby podpory používání ECLI a případně je zavede povinně.

Členské státy by měly přednostně usilovat o zřizování elektronických registrů a databází. Do elektronických databází lze snadno nahlížet, šetří čas a náklady uživatelů a jsou odolné vůči krizím, jako je krize COVID-19. Digitalizace databází a registrů je předpokladem pro jejich propojení na úrovni EU, z něhož by měli prospěch přeshraniční uživatelé a které by podpořilo jednotný trh. Nařízení o jednotné digitální bráně⁶⁵ vyžaduje úplnou digitalizaci uživatelského rozhraní určitých klíčových životních událostí a postupů pro přeshraniční uživatele. Propojení rovněž snižuje riziko podvodu tím, že usnadňuje provádění cíleného výzkumu v různých zemích současně.

Digitalizace registrů a databází je rovněž klíčovým předpokladem pro dosažení souladu se zásadou „pouze jednou“ a vytvoření společného evropského datového prostoru pro spravedlnost v souladu s *evropskou strategií pro data*.

Kromě toho by členské státy měly, kdykoli je to možné, využívat videokonference. Využívání videokonferencí v soudních řízeních, pokud je povoleno zákonem, podstatně snižuje potřebu zatěžujícího a nákladného cestování a může usnadnit řízení. I když na vnitrostátní úrovni je již používáno mnoho řešení umožňujících videokonference, akční plán „e-justice“ na období 2019–2023⁶⁶ uvádí jako prioritu použití videokonferencí v přeshraničních řízeních. To však bude vyžadovat rozvoj vnitrostátních systémů, který bude úzce koordinovaný na úrovni EU, aby byla zajištěna vzájemná důvěra, interoperabilita a bezpečnost. Členské státy by si proto měly pravidelně vyměňovat informace o probíhající práci v této oblasti a osvědčených postupech. Použití videokonferencí by nemělo být v rozporu s právem na spravedlivý proces a právy na obhajobu, jako je právo na účast u soudu, na důvěrnou komunikaci s právníkem, právo klást otázky svědkům a zpochybňovat důkazy.

Navrhovaná opatření	Kým?	Do kdy?
---------------------	------	---------

⁶³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES (Úř. věst. L 141, 5.6.2015, s. 73).

⁶⁴ Závěry Rady ohledně evropského identifikátoru judikatury (ECLI) a minimálního souboru jednotných metadat pro judikaturu (Úř. věst. C 360, 24.10.2019, s. 1).

⁶⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1724 ze dne 2. října 2018, kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování přístupu k informacím, postupům a k asistenčním službám a službám pro řešení problémů a kterým se mění nařízení (EU) č. 1024/2012 (Úř. věst. L 295, 21.11.2018, s. 1).

⁶⁶ Akční plán pro evropskou e-justici na období let 2019–2023 (Úř. věst. C 96, 13.3.2019, s. 9).

Plná účast členských států v systému propojení insolvenčních rejstříků požadovaná nařízením (EU) 2015/848	Členské státy	30. června 2021
Modernizace BRIS za účelem podpory nových funkcí požadovaných směrnicí (EU) 2019/1151	Komise / členské státy	První soubor změn: 1. srpna 2021 Druhý soubor změn: 1. srpna 2023
Modernizace BRIS za účelem podpory nových funkcí požadovaných směrnicí (EU) 2019/2121	Komise / členské státy	31. ledna 2023
Plná účast členských států na propojení katastrů nemovitostí	Komise / členské státy	2024
Povzbuzovat členské státy k rozvoji videokonferenčních zařízení v souladu s vnitrostátními právními předpisy v úzké vzájemné koordinaci, a pokud možno, využívat v tomto ohledu financování z EU	Členské státy	1. čtvrtletí 2021 a dále

3.5 Nástroje IT pro bezpečnou přeshraniční spolupráci v občanských, obchodních a trestních věcech

E-CODEX jako zlatý standard pro bezpečnou elektronickou komunikaci v přeshraničních soudních řízeních

E-CODEX je hlavním nástrojem pro vytvoření interoperabilní, bezpečné a decentralizované komunikační sítě mezi vnitrostátními informačními systémy v přeshraničních občanských a trestních řízeních⁶⁷. Jedná se o softwarový balíček, který umožňuje propojení vnitrostátních systémů a umožňuje uživatelům, jako jsou soudní orgány, právníci a veřejnost, rychle a bezpečně odesílat a přijímat písemnosti, právní formuláře, důkazy a další informace. E-CODEX je již využíván digitálním systémem výměny elektronických důkazů (eEDES) a některými pilotními projekty⁶⁸. Jeho cílem je také podpořit decentralizovaný informační systém, který má být vytvořen v souvislosti s novými nařízeními o doručování písemností a o dokazování.

V současné době e-CODEX spravuje konsorcium členských států a dalších organizací⁶⁹. Za účelem zajištění jeho dlouhodobé udržitelnosti přijala Komise návrh⁷⁰, aby byly jeho další vývoj a údržba svěřeny agentuře EU pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v

⁶⁷ E-CODEX byl vyvinut a udržován s finanční podporou EU.

⁶⁸ E-EDES (pro výměnu evropských vyšetřovacích příkazů a žádostí o vzájemnou právní pomoc v trestním řízení); dobrovolná elektronická výměna pohledávek v rámci evropského platebního rozkazu a řízení o drobných nárocích; iSupport (elektronická správa případů a zabezpečený komunikační systém pro přeshraniční inkaso vyživovacích povinností).

⁶⁹ Belgie, Česko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Jersey, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Španělsko, Spojené království, Turecko; Rada evropských advokátních komor a sdružení právníků a Rada notářství Evropské unie.

⁷⁰ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o počítačovém systému pro komunikaci v přeshraničních občanských a trestních řízeních (systém e-CODEX) a o změně nařízení (EU) 2018/1726 (COM (2020) 712).

prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu -LISA)⁷¹. Je důležité, aby tyto platné právní předpisy byly připravené pro předpokládané převzetí systému e-CODEX agenturou eu-LISA od 1. července 2023, a proto bude Komise v návaznosti na svůj návrh úzce spolupracovat se spolunormotvůrci. Chystaná strategie kybernetické bezpečnosti EU navíc poskytne průřezový rámec doprovázený legislativními návrhy na další posílení bezpečnosti sítí a informačních systémů.

Rozšíření oblasti působnosti eEDES

Digitální systém výměny elektronických důkazů (eEDES) je nástroj IT, pomocí něhož si orgány členských států mohou bezpečně vyměňovat evropské vyšetřovací příkazy, žádosti o vzájemnou právní pomoc a související důkazy v elektronickém formátu. V současné době orgány zasílají žádosti a přijímají důkazy (pomalými) poštovními nebo elektronickými prostředky, které ne vždy zajišťují potřebnou úroveň zabezpečení. V této souvislosti a při vzrůstající potřebě rychlého zajištění elektronických důkazů při přeshraničních vyšetřováních trestných činů vyzvaly členské státy k vytvoření bezpečné platformy⁷². Systém eEDES je navržen tak, aby přímo zvyšoval efektivitu a rychlost stávajících postupů spolupráce a současně zajišťoval bezpečnost výměn a umožňoval ověřování autenticity a integrity přenášených písemností. Je rovněž navržen tak, aby byl interoperabilní s vnitrostátními systémy správy případů. Všechny členské státy by se měly rychle připojit k systému eEDES za účelem vytvoření skutečné přidané hodnoty EU.

Systém eEDES by měl být dále rozvíjen. Zejména by měl být rozšířen tak, aby umožňoval bezpečnou komunikaci mezi příslušnými orgány a poskytovateli služeb v rámci nového nařízení o elektronických důkazech⁷³, bude-li přijato, a mezi orgány členských států a příslušnými agenturami SVV. V budoucnu by se technické komponenty vyvinuté pro eEDES mohly vyvinout v opakovaně použitelné nástroje pro digitalizaci přeshraničních občanskoprávních, obchodněprávních a trestněprávních aktů EU. V tomto ohledu bude budoucí oblast působnosti eEDES stanovena v legislativním návrhu o digitalizaci postupů v rámci justiční spolupráce.

Navrhovaná opatření	Kým?	Do kdy?
Podporovat členské státy rozvíjením a rozšiřováním společných nástrojů pro digitalizaci přeshraniční spolupráce v občanských, obchodních a trestních věcech (na základě práce na eEDES)	Komise	2024

⁷¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1726 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA) a o změně nařízení (ES) č. 1987/2006 a rozhodnutí Rady 2007/533/SVV a zrušení nařízení (EU) č. 1077/2011 (Úř. věst. L 295, 21.11.2018, s. 99).

⁷² Závěry Rady o zlepšení trestního soudnictví v kyberprostoru, 9. června 2016; <https://www.consilium.europa.eu/media/24300/cyberspace-en.pdf>

⁷³ Evropská komise navrhla nařízení o elektronických důkazech v dubnu 2018 (COM (2018) 225 final 2018/0108 (COD)). Rada dosáhla obecného přístupu k nařízení na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci dne 7. prosince 2018. Návrh nařízení je zahrnut do seznamu prioritních nevyřízených návrhů pracovního programu Komise pro rok 2021.

3.6 Digitální trestní soudnictví

Modernizace digitálních nástrojů pro justiční spolupráci a výměnu informací při vyšetřování trestných činů a řízeních v celé EU je s ohledem na vyvíjející se bezpečnostní hrozby a tempo technologických změn zásadní. Agentury a orgány SVV, jako je EPPO, Eurojust a Europol, musí být vhodně vybaveny pro plnění svého poslání, vzájemnou spolupráci, spolupráci s orgány členských států a zajišťování koordinace v trestních věcech.

V oblasti trestního práva byla jako nejnaléhavější označena tato opatření:

- Existuje všeobecná shoda⁷⁴ na potřebě modernizace **systému správy případů (CMS) Eurojustu**. To bude muset být finančně podpořeno. Komise si bude klást za cíl podporovat Eurojust v této práci prostřednictvím programu „Digitální Evropa“⁷⁵;
- Propojení systémů správy případů Eurojustu, Europolu a EPPO založené na „**nalezení či nenalezení shody**“⁷⁶ zajistí, aby tyto subjekty byly neustále informovány o jakýchkoli vazbách mezi vyšetřováními nebo trestními stíháními, na kterých pracují. Existence uvedených propojení, která těmto organizacím umožní zjistit, zda existuje „shoda“ mezi informacemi, které mají, a informacemi z jiných agentur a orgánů EU, je již předpokládána ve většině příslušných zakládacích právních aktů těchto organizací – klíčové je nyní zajistit, aby tato propojení fungovala tak, jak je zamýšleno v uvedených právních předpisech. Kromě toho v současné době neexistují žádná ustanovení týkající se spojení mezi EPPO a Europolem založeného na nalezení či nenalezení shody. Právní rámec Europolu by proto měl být odpovídajícím způsobem změněn. Komise se tím bude zabývat v rámci svého návrhu na posílení mandátu Europolu, který bude předložen v prosinci 2020.

Rozhodnutí Rady o výměně informací a spolupráci v oblasti **teroristických trestných činů**⁷⁷ a **protiteroristický registr Eurojustu** potřebují vylepšení. Rozhodnutí Rady je jedním z mála nástrojů, které vyžadují, aby členské státy sdílely informace o svých případech boje proti terorismu s Europolem a Eurojustem, a jako takové představuje základní kámen pro práci těchto agentur na pomoci členským státům v boji proti terorismu. Za účelem maximalizace přínosů se musí všechny subjekty dohodnout na tom, jaké informace mají být poskytovány a v jaké fázi postupu. Zároveň musí být zajištěna ochrana a zabezpečení osobních údajů v souladu se směrnicí o prosazování práva⁷⁸ a protiteroristický registr Eurojustu musí být bezpečně integrován do jejího právního a technického rámce. Za tímto

⁷⁴ V návaznosti na diskuse o pojmu „digitální trestní soudnictví“ na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci v prosinci 2018 začala Komise v úzké spolupráci s Eurojustem vypracovávat studii. Její následná zpráva (14. září 2020) představuje komplexní soubor problémů, které obzvláště ovlivňují systémy trestního soudnictví. V souladu s těmito závěry Komise navrhuje konkrétní opatření uvedená níže.

⁷⁵ COM(2018) 434 final.

⁷⁶ „Nalezení či nenalezení shody“ představuje přístup s minimem údajů, který prozrazuje omezené množství poznatků a osobních údajů. Umožňuje žadateli ověřit, zda v informačním systému či systémech protistrany existují relevantní informace o fyzické osobě, jiném subjektu nebo případu, aniž by protistrana musela zveřejňovat podrobnosti nad rámec odpovědi „ano, údaje se shodují“ nebo „ne, údaje v našich záznamech se neshodují“.

⁷⁷ Rozhodnutí Rady 2005/671/SVV ze dne 20. září 2005 o výměně informací a spolupráci v oblasti teroristických trestných činů (Úř. věst. L 253, 29.9.2005, s. 22).

⁷⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 89).

účelem Komise předloží legislativní návrh týkající se výměn v případech přeshraničního digitálního terorismu a určí další možná zlepšení rámce Eurojustu pro zpracování údajů.

Vytvoření společného vyšetřovacího týmu (SVT) je všeobecně uznáváno jako jeden z nejučinnějších kroků při provádění přeshraničního vyšetřování. SVT sdružují vyšetřovatele a státní zástupce z členských států a zemí mimo EU, v případě potřeby s podporou Europolu a Eurojustu. Jejich účinnost by mohla být dále zvýšena specifickým IT prostředím speciálně přizpůsobeným jejich potřebám. To by mohlo usnadnit a zrychlit spolupráci, což by umožnilo efektivnější zřízení a práci SVT, například prostřednictvím nástrojů pro komunikaci a ukládání a výměnu dokumentů/důkazů. Komise má v úmyslu předložit legislativní návrh nařízení o **platformě pro spolupráci SVT**.

Za účelem zajištění **výměny velkých souborů** by měly být rovněž upraveny přeshraniční digitální výměny.

Odborníci v oblasti soudnictví by měli být schopni **identifikovat a propojovat případy**. Donucovací i justiční orgány musí být schopny zjistit, zda v souvislosti s určitou osobou již bylo zahájeno vyšetřování nebo stíhání v jiném členském státě. Ohledně výměny velkých souborů (viz výše) byly ve studii o přeshraničním digitálním trestním soudnictví navrženy centralizované a decentralizované možnosti řešení této otázky postavené na dílčích řešeních, která jsou již k dispozici. Jakákoli opatření týkající se výše uvedeného musí být prováděna v plném souladu s platnými pravidly o ochraně osobních údajů.

Navrhovaná opatření	Kým?	Do kdy?
Vytvoření nového systému správy případů pro Eurojust v rámci programu „Digitální Evropa“	Komise/Eurojust	1. čtvrtletí 2021 a dále
Vytvoření technické pracovní skupiny sdružující subjekty Komise a SVV za účelem podpory zavádění mechanismů založených na „nalezení či nenalezení shody“ mezi příslušnými agenturami	Komise, Eurojust, Europol, EPPO, OLAF	1. čtvrtletí 2021
Zahrnutí ustanovení o propojení EPPO a Europolu založeném na „nalezení či nenalezení shody“ do právního rámce Europolu (bude potvrzeno)	Komise	4. čtvrtletí 2020
Legislativní návrh týkající se výměn v případech přeshraničního digitálního terorismu (viz pracovní program Komise pro rok 2021)	Komise	4. čtvrtletí 2021
Legislativní návrh nařízení o platformě pro spolupráci SVT (viz pracovní program Komise pro rok 2021)	Komise	4. čtvrtletí 2021
Plán sdílení velkých souborů a vytvoření přeshraničního mechanismu kontroly soudních případů	Komise	2021

3.7 Můj prostor na portálu e-justice

V řadě členských států mají jednotlivci již elektronický přístup k různým službám nabízeným soudními a veřejnými správami, např. poskytování ověřených kopií (kontrola čistého trestního rejstříku pro účely žádosti o zaměstnání, prohlášení o rodinném stavu, rodný list nebo závěť).

Takové služby šetří čas, lze k nim přistupovat odkudkoli⁷⁹ a jsou k dispozici i v náročných situacích, jako je pandemie COVID-19. Jednotlivci a podniky však často nejsou plně obeznámeni s jejich existencí. Navíc, i přes povinnosti orgánů veřejného sektoru zpřístupnit internetové stránky a jejich obsah osobám se zdravotním postižením, je skutečnost taková, že mnozí z nich při jejich používání stále narážejí na překážky. Komise se proto domnívá, že by měl být vytvořen „můj prostor na portálu e-justice“, který by byl vstupním bodem a obsahoval odkazy na dostupné vnitrostátní služby. Tento prostor by měl být součástí portálu e-justice a měl by být spravován v úzké spolupráci se všemi členskými státy. Tento nástroj by se vztahoval pouze na soudní písemnosti, do nichž může osoba nebo její právní zástupce nahlížet nebo jež může získat. Neměl by poskytovat přístup ke všem soudním písemnostem týkajícím se nějaké osoby, zejména v trestním řízení, kde je třeba dosáhnout rovnováhy mezi důvěrnou povahou vyšetřování, právem podezřelého/obžalovaného na informace a právem oběti na informace a ochranu, a tam, kde tak stanoví zvláštní ustanovení podle práva Unie⁸⁰.

Prvním krokem by mohlo být zveřejnění komplexního souboru odkazů na portálu e-justice za účelem usnadnění přístupu k dostupným vnitrostátním elektronickým službám poskytovaným soudní mocí a příslušnými orgány veřejné správy. Poté by mohlo být zváženo užší propojení nástroje s vnitrostátními systémy, aby jednotlivci a podniky mohli podávat žádosti a přijímat písemnosti přímo z portálu e-justice. Tím by byla zajištěna jednotná uživatelská zkušenost ve všech úředních jazycích EU, kdežto vnitrostátní systémy jsou často omezeny na národní jazyk(y). Cílem by nebylo nahradit stávající nebo budoucí národní systémy.

„Můj prostor na portálu e-justice“ by měl rovněž usnadnit přístup ke spravedlnosti v rámci přeshraničních řízení EU, zejména pokud jde o evropské drobné nároky⁸¹ a evropské platební rozkazy⁸². V této souvislosti by poskytl jednotlivcům, podnikům a jejich právním zástupcům přístupový bod na úrovni EU, z něhož by mohli elektronicky podávat žádost a bezproblémově komunikovat s příslušnými vnitrostátními orgány. To by mohlo pomoci řešit praktické překážky ohledně uživatelské přívětivosti a rychlosti používání příslušných nástrojů. V současné době jsou žádosti obvykle zasílány poštou, což s sebou nese riziko a nevyhnutelné průtahy.

Navrhovaná opatření	Kým?	Do kdy?
Vytvořit na portálu e-justice soubor odkazů na národní elektronické služby poskytované soudní mocí a veřejnou správou	Komise / členské státy	2023
Poskytnout přístupový bod na úrovni EU, který jednotlivcům a podnikům umožní uplatňovat příkazy o evropských drobných nárocích a platební příkazy a elektronicky komunikovat s příslušnými vnitrostátními orgány	Komise / členské státy	2024

⁷⁹ S výhradou odpovídající úrovně zabezpečení, např. použití elektronické identifikace a autorizace.

⁸⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení (Úř. věst. L 142, 1.6.2012, s. 1); směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV (Úř. věst. L 315, 14.11.2012, s. 57).

⁸¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích (Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 1).

⁸² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu (Úř. věst. L 399, 30.12.2006, s. 1).

3.8 Nástroje pro spolupráci, koordinaci a monitorování

Stav digitalizace systémů soudnictví se již pravidelně odráží v různých monitorovacích rámcích, jako je srovnávací přehled EU v oblasti spravedlnosti, zpráva o právním státu a evropský semestr. Vzhledem k tomu, že bude dále rozvíjena řada nástrojů IT, bude důležité zajistit také soudržnost mezi různými nástroji a podporovat úzkou spolupráci s členskými státy EU a agenturami SVV EU a další koordinaci mezi členskými státy. Komise proto bude i nadále sledovat vývoj v oblasti digitalizace systémů soudnictví a prohlubovat spolupráci prostřednictvím nových iniciativ a zajistí pravidelnou inventuru.

Srovnávací přehled EU o soudnictví

Srovnávací přehled EU o soudnictví již poskytuje srovnávací údaje o různých aspektech digitalizace vnitrostátních systémů soudnictví, jako je dostupnost a využívání IKT. Komise si klade za cíl zahrnout do něj od roku 2021 další údaje o digitalizaci v členských státech. To by mělo umožnit hlubší monitorování oblastí, v nichž bylo dosaženo pokroku, a problémů.

Sdílení informací o vnitrostátních iniciativách v oblasti digitalizace

Komise navrhne členským státům zřízení specializované sekce zaměřené na vnitrostátní iniciativy v oblasti digitalizace soudnictví na portálu e-justice. Ta poskytne ucelený přehled projektů, čímž podnítl sblížení.

Ministerské fórum o digitálním soudnictví a pravidelné inventarizaci

Digitalizace stále probíhá a zahrnuje spolupráci s partnery na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU. Klíčovými prvky jsou koordinovaný přístup k podpoře digitalizace a pokračující spolupráce se všemi partnery. Je nutný rovněž silný politický impuls.

V roce 2021 uspořádá Komise v zájmu zachování hybné síly online ministerské fórum o digitálním soudnictví za účasti orgánů EU a klíčových zúčastněných stran na vysoké úrovni. V dlouhodobějším horizontu zvaží další formy spolupráce a koordinace v oblasti digitalizace soudnictví, protože řešení musí v praxi fungovat pro všechny zúčastněné. Mezi národní a unijní problémy vyžadující koordinaci patří neustálý vývoj, plánované činnosti, možnosti financování na vnitrostátní a evropské úrovni a prognóza ohledně budoucích technologií. Pravidelné výměny podpoří porozumění a sdílení osvědčených postupů a umožní monitorovat přijatá opatření, včetně těch, která byla navržena v tomto sdělení.

Navrhovaná opatření	Kým?	Do kdy?
Posílit sledování pokroku v oblasti digitalizace na vnitrostátní úrovni prostřednictvím srovnávacího přehledu spravedlnosti EU o soudnictví	Komise	2021 a dále
Shromažďování informací o vnitrostátních iniciativách v oblasti digitalizace soudnictví na portálu e-Justice	Komise / členské státy	1. čtvrtletí 2021 a dále
Organizace ministerského fóra o digitálním soudnictví	Komise, členské státy, zúčastněné subjekty	2021
Pravidelné vyhodnocování pokroku v oblasti digitalizace soudnictví	Komise, členské státy, zúčastněné subjekty	2021 a dále

3.9 Digitalizace soudnictví – připravení na budoucnost

Digitální technologie se neustále vyvíjí. Stále se objevují nové přístupy a řešení pro správu, zabezpečení a výměnu informací. Tento vývoj ovlivňuje také digitalizaci soudnictví. Bez jasné a aktuální představy o směru, kterým se ubírají, existuje riziko, že investice do digitálních systémů soudnictví budou neúčinné a nepřinesou tu nejlepší protihodnotu. Vznik nové technologie s sebou navíc nese potřebu průběžného hodnocení dopadu, zejména pokud jde o základní práva a ochranu osobních údajů, jak dokazuje vývoj v oblasti umělé inteligence.

Každý, kdo pracuje na digitalizaci soudnictví, musí držet krok s vývojem. Všechny subjekty by měly mít přístup k pravidelně aktualizovaným informacím, aby je mohly posoudit z právního, technického a rozpočtového hlediska, než učiní rozhodnutí o investicích a zárukách. Významnou výzkumnou kapacitu na úrovni členských států i na úrovni EU lze navíc využít ke zkoumání takových aspektů technologie, které jsou důležité pro společnost jako celek, avšak které mají menší komerční význam, a tudíž zůstávají nedostatečně rozvinuté.

Probíhající výzkum a prognostické činnosti prováděné různými subjekty, například Společným výzkumným střediskem Komise, by se mohly více zaměřit na to, aby bylo zajištěno, že všem aspektům digitalizace soudnictví bude věnována pozornost, kterou si zaslouží, a měly by s ohledem na to lépe koordinovat své činnosti. Hledání synergie prací na inovacích a tvorba prognóz by měly probíhat v rámci inovačního centra EU pro vnitřní bezpečnost, které se právě zřizuje.

Kromě toho je stejně jako u mnoha jiných politik nutná spolupráce nejen na evropské úrovni, ale také s našimi mezinárodními partnery, aby bylo možné co nejlépe využívat digitalizaci pro bezpečnější a účinnější spravedlnost. Výhod digitalizace využívají také zločinci, ať už pácháním trestných činů online, nebo využíváním digitálních nástrojů k provádění trestné činnosti. Rychle využili nových příležitostí vzniklých v důsledku krize COVID-19. Je proto nanejvýš důležité, aby soudní a donucovací orgány na evropské úrovni a v rámci mezinárodní spolupráce byly vybaveny vhodnými nástroji pro přístup k příslušným elektronickým důkazům nezbytným pro účinné vyšetřování a stíhání těchto trestných činů. Balíček o elektronických důkazech⁸³ poskytne vnitrostátním donucovacím a soudním orgánům evropské předávací příkazy a evropské uchovávací příkazy k získání digitálních důkazů od poskytovatelů služeb pro vyšetřování trestných činů, bez ohledu na místo, kde je poskytovatel usazen nebo kde jsou informace uloženy. Je důležité, aby spolunormotvůrci urychleně prosazovali návrhy Komise. Dále je třeba uzavřít probíhající jednání s našimi mezinárodními partnery – jak s USA, tak v rámci jednání o druhém dodatkovém protokolu k Budapešťské úmluvě Rady Evropy o kyberkriminalitě.

Navrhovaná opatření	Kým?	Do kdy?
Se Společným výzkumným střediskem vyvinout	Komise / členské	2. čtvrtletí 2021

⁸³ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech, COM(2018) 225 final – 2018/0108 (COD); návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví harmonizovaná pravidla pro jmenování právních zástupců za účelem shromažďování důkazů v trestním řízení, COM(2018) 226 final – 2018/0107 (COD).

program pro monitorování, analýzu a prognózy týkající se digitálních technologií relevantních pro oblast soudnictví	státy	
Vytvořit na portálu e-justice mechanismus pro pravidelné podávání zpráv, analýzy, zpětnou vazbu a výměnu osvědčených postupů týkajících se informačních technologií relevantních pro oblast spravedlnosti	Komise / členské státy	2. čtvrtletí 2021

4. ZÁVĚRY

Přestože úsilí v EU již přineslo výsledky, data ukazují, že je třeba provést postupnou změnu, aby bylo možné plně využít potenciálu moderních digitálních nástrojů při plném respektování základních práv.

Krize COVID-19 odhalila problémy a rizika ohledně efektivního fungování systémů soudnictví za výjimečných okolností a zdůraznila potřebu posílit odolnost soudního systému v celé EU. Na druhou stranu rovněž zahájila významný posun směrem k zavádění digitálních technologií v naší společnosti. V návaznosti na tento posun je důležité dát nový impuls k vytvoření zastřešujícího přístupu k digitalizaci soudnictví v EU, využití všech možných příležitostí a zajištění odpovídajících záruk.